

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Stanislav Dodon împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului General al Poliției, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 31 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-778/24

NR. PIGD 2-22081805-01-2ra-18072024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.

Recursul este vădit neîntemeiat. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a actului judecătoresc contestat.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. A. Ojoga,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, V. Mihaila, V. Cotorobai,

19 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 08 iunie 2022, Stanislav Dodon, inclusiv prin intermediul avocatului Larisa David, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Inspectoratului General al Poliției, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, solicitând încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 10 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, încasarea de la Inspectoratul General al Poliției a sumei de 4 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 10 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, în mărime de 10 000 de lei.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 15 august 2018 organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Rîșcani, DP mun. Chișinău, a pornit cauza penală nr. 2018021325, conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) și art. 287 alin. (2) lit. b) din Codul penal (furt și huliganism). Prin ordonanța din 15 februarie 2019 a OUP SUP IP Rîșcani, DP mun. Chișinău, reclamantul a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) din Codul penal, iar prin ordonanța procurorului în procuratura mun. Chișinău, oficiul Rîșcani, din 15 mai 2019, a fost pus sub învinuire, incriminându-i comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) din Codul penal. La audierea în calitate de bănuț/învinuț, nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii imputate.

3. Totodată a afirmat că în cadrul urmăririi penale, fiind reprezentat de avocatul Larisa David, a depus mai multe cereri către procuratură, judecătorul de instrucție, inclusiv către Procuratura Generală, solicitând anularea ordonanței din 15 februarie 2019 de recunoaștere în calitate de bănuț și concomitent dispunerea scoaterii de sub urmărire penală în temeiul art. 63 alin. (3), (4), (5) și art. 284 din Codul de procedură penală. Însă prin ordonanța din 07 martie 2019 a procurorului șef adjunct al Procurorului șef al oficiului Rîșcani, s-a respins plângerea ca neîntemeiată. Iar plângerea din 01 aprilie 2019, depusă la judecătorul de instrucție în temeiul art. 313 din Codul de procedură penală, a rămas fără examinare, nefiindu-i dat curs prin

încheierea irevocabilă din 02 aprilie 2019, deși au fost înlăturate neajunsurile menționate.

4. Reclamantul a mai indicat că după punerea sub învinuire, nu a fost informat despre soarta cauzei penale, nu a fost chemat la OUP, procuror. Astfel, a înaintat o cerere, prin care să fie informat despre soarta cauzei penale. Prin scrisoarea din 18 septembrie 2019 a fost informat despre faptul că prin ordonanța procurorului în procuratura mun. Chișinău oficiul Rîșcani, s-a dispus scoaterea lui Stanislav Dodon de sub urmărire penală și clasată cauza penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu pornirea procesului contravențional în baza art. 354 din Codul contravențional (huliganism).

5. Ulterior, pe același caz incriminat de procuror, faptă pentru care la 31 iulie 2019 a fost scos de sub urmărire penală, agentul constatator al IP Rîșcani mun. Chișinău a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în privința lui Stanislav Dodon, în baza art. 354 din Codul contravențional, sancționându-l prin decizia din 17 septembrie 2019 cu amendă în mărime a 6 unități convenționale. Procesul-verbal cu privire la contravenție și decizia agentului constatator au fost contestate în instanța de judecată, iar prin hotărârea judecătorească din 05 decembrie 2019, contestația a fost admisă cu încetarea procesului contravențional, din lipsa faptei contravenției, care nu a fost contestată.

6. Reclamantul a declarat că în circumstanțele redate, neîntemeiat a fost tras la răspundere penală și contravențională, ultima asimilată celei penale, neîntemeiat a fost recunoscut în calitate de bănuit/învinuit, fapt atestat prin scoaterea ulterioară de sub urmărire penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și încetat procesul contravențional pe aceeași faptă pentru care a fost scos de sub urmărire penală, din lipsa faptului contravenției. Or, coroborând prevederile art. 19 alin. (3), art. 254 din Codul de procedură penală, OUP și procurorul urmau a efectua toate acțiunile de urmărire penală posibile în vederea administrării probelor, cercetării obiective și sub toate aspectele ale circumstanțelor cazului. Doar în cazul în care unele probe ar fi indicat la comiterea infracțiunii, puteau purcede la tragerea la răspundere penală, recunoașterea în calitate de bănuit, învinuit, prevederi legale ignorate de OUP și procuror. Mai mult, s-au adresat cereri de scoatere de sub urmărire penală, fiind respinse de procuror, deși argumentele invocate în cerere au fost temei ulterior la 31 iulie 2019 de scoatere de sub urmărire penală și încetarea procesului contravențional din lipsa faptei.

7. În ceea ce vizează tragerea la răspundere contravențională după scoaterea de sub urmărire penală pentru aceeași faptă, reclamantul a menționat că prin prisma jurisprudenței CtEDO, cauza Ziliberg c. Moldovei, constatări aplicabile și prezenței spețe, deoarece abaterea pentru care i-a fost întocmit proces-verbal lui Stanislav Dodon, este prin natura sa

penală din punctul de vedere al Convenției. Or, abaterea imputată face persoana în cauză pasibilă de o sancțiune, care datorită naturii sale și gradului de severitate, ține de domeniul „penal”. Respectiv, inclusiv în cazul tragerii la răspundere contravențională, care în speță conform jurisprudenței CtEDO este asimilată celei penale, se atestă tragere ilegală la răspundere penală, situație prevăzută la art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545/1998, iar încetarea procesului contravențional atestă dreptul la repararea prejudiciului în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (1) din Legea citată.

8. Recunoașterea ilegală în calitate de bănuit/învinuit, menținerea acestei calități în lipsa probelor, tragerea ulterioară la răspundere contravențională, în opinia reclamantului, se demonstrează și se atestă prin soluția de scoatere de sub urmărire penală și hotărârea instanței de judecată prin care a fost încetat procesul contravențional din lipsa faptului contravenției pe aceeași faptă pentru care a fost scos de sub urmărire penală. Urmare a neverificării sub toate aspectele a circumstanțelor cazului, efectuării defectuoase a urmăririi penale, neaprecierii corecte a acțiunilor și faptei, reclamantul a considerat că neîntemeiat și ilegal a fost recunoscut în calitate de bănuit, învinuit și nejustificat supus urmăririi penale, fapt confirmat prin soluția ulterioară de scoatere de sub urmărire penală. Iar emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală este suficientă pentru a constata imperfecțiunea în activitatea organului de urmărire penală, acțiuni ilegale ale OUP prin tragerea sa ilegal la răspundere penală. Or, caracterul ilegal ale acțiunilor organului de urmărire penală se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere. În acest context, a pretins existența dreptului să solicite repararea prejudiciului cauzat, în temeiul Legii nr. 1545/1998.

9. Reclamantul a susținut că tragerea ilegală la răspundere penală, contravențională, a condiționat prejudicierea sa morală și materială. Or, la faza de urmărire penală i s-a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale fiind recunoscut neîntemeiat în calitate de bănuit, învinuit, fiind supus restricțiilor procesuale și obligațiilor, unor inconveniențe, pe care le-a suportat în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii, care are rolul de conducere a urmăririi penale, având un impact negativ asupra sa. De altfel, tragerea la răspundere penală, prin natura ei excepțională, nefiind o situație cotidiană pentru cei care respectă legea, nu poate să nu implice o stare de stres, în special fiind urmărite penal neîntemeiat. Tragerea la răspundere penală a persoanelor care resping categoric acuzațiile aduse și care se consideră nevinovate, mai mult, ulterior fiind confirmată nevinovăția, creează și atestă indubitabil o situație sporită de stres, neliniște, incertitudine, stare ce afectează starea psihică și fizică. Or, a suportat suferințe fizice și psihice, cunoscând că nu este vinovat și tras ilegal la răspundere penală, fiind bănuit/învinuit în comiterea unei infracțiuni pentru care legea prevede o pedeapsă de până la 5 ani închisoare. La fel, a adresat cereri, plângeri procuraturii, care nu erau admise. Statutul procesual

acordat de bănuit/învinuit în perioada 15 februarie 2019-31 iulie 2019, aproape 6 luni, iar ulterior în cadrul procesului contravențional pornit, i-a cauzat stres, frică, neliniște, incertitudine.

10. De asemenea, activitatea sa legală în câmpul muncii genera plecări peste hotarele țării, fiind administratorul S.R.L. „Art Expert Construct”, iar menținându-i calitatea de bănuit/ învinuit 6 luni, având obligațiunea procesuală de prezentare la orice citare a OUP, procurorului, pentru a evita consecințele în caz de încălcare, necunoscând pentru ce dată urma a fi citat, nu putea părăsi teritoriul țării. Astfel, se afla în incertitudine și stres permanent, fiindu-i cauzat prejudiciu activității și un prejudiciu enorm psihic. Prin acțiunile ilegale ale OUP, procuraturii, i-a fost cauzată incertitudine, stare de nervozitate, urmate de pierderea timpului, energiei, or, activa în câmpul muncii, i-a fost afectată onoarea și demnitatea, afectate și drepturile și libertățile, inclusiv dreptul la libera circulație. Deținând statutul procesual de bănuit/învinuit, în vederea onorării obligațiilor asumate și prevăzute de Codul de Procedură penală, a fost obligat să se prezinte la orice citare a OUP pentru a evita consecințele nefavorabile prevăzute de lege. Acesta fapt a fost menționat și în informația privind drepturile și obligațiile înmânate contra semnătură. Drept urmare, se afla în imposibilitatea să circule liber, era în incertitudine, deoarece în orice moment putea fi citat și obligat să se prezinte, fiindu-i restrânse drepturile garantate de Constituție. Existența situației juridice prevăzute în art. 3 alin. (1) lit. a) și c) din Legea nr.1545/1998, justifică dreptul în sensul art.6 din aceeași Lege, la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de drept și impune compensarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei. Totalitatea circumstanțelor de fapt redate, în opinia reclamantului, atestă că prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii, care are rolul conducerii urmăririi penale și care urma a interveni întru neadmiterea recunoașterii sale ilegal în calitate de bănuit și ulterior recunoașterea sa nemijlocit de către procuror în calitate de învinuit și respingerea cererilor de scoatere de sub urmărire penală, i-a fost cauzate suferințe morale. Caracterul suferințelor psihice suportate, drepturilor și libertăților lezate explică întinderea cuantumului prejudiciului moral solicitat în sumă de 50 000 lei, fiind o sumă rezonabilă și proporțională, o compensație bănească ce poate cât de cât atenua, compensa suferințele psihice și fizice cauzate, restrângerile drepturilor și libertăților îngrădite și încălcate, prejudiciul moral cauzat și va asigura respectarea principiului echității, care nu poate fi compensat doar numai prin simpla constatare a faptului dat. În context, a menționat sumele acordate conform jurisprudenței CtEDO, potrivit Recomandării Curții Supreme de Justiție nr.6 privind satisfacția echitabilă, pentru violarea articolelor concrete din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. La fel, a notat practica națională, și anume cauzele de admitere a acțiunii și compensarea prejudiciului material și moral:

Brînza A. vs Ministerul Justiției, Chiciorman V. vs Ministerul Justiției, Todorean T. vs Ministerul Justiției, examinate de Curtea Supremă de Justiție.

11. În ceea ce vizează prejudiciul material suportat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în sumă de 10 000 de lei, constituit din cheltuielile de asistență juridică acordate în cauza penală, ce urmează a fi compensat în corespundere cu prevederile art. 7 din Legea nr.1545/1998, reclamantul a declarat că în baza contractului de asistență juridică nr. 04 din 15 februarie 2019, a achitat avocatului Larisa David, conform bonului de plată nr. 394803 din 15 februarie 2019, suma enunțată, or, acestea fiind cheltuieli reale, necesare, rezonabile, iar înscrisurile anexate confirmă lucrul efectuat de avocat.

12. În cadrul procesului contravențional, la fel, a suportat cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 4 000 de lei, acordate de avocatul Larisa David în baza contractului de asistență juridică nr. 23 din 02 octombrie 2019, achitate conform bonului de plată din aceeași dată. Or cheltuielile enunțate vizau depunerea contestației, participarea la examinarea acesteia, finalizat procesul cu admiterea contestației.

13. Reclamantul a susținut că cele redate atestă fără echivoc temeinicia acțiunii înaintate, având în vedere că prin tragerea ilegală la răspundere penală, i s-au încălcat și restrâns drepturile și libertățile, fiind admisă încălcarea prevederilor art.53, art.54 din Constituție, iar suferințele morale suportate, urmează a-i fi compensate în quantumul solicitat, care va fi cât de cât o satisfacție echitabilă.

14. Referitor la tragerea ilegală la răspundere contravențională, reclamantul cu trimitere la prevederile art. 383 alin. (3), art.384 alin.(2) lit.u), art. 441 alin.(2) din Codul contravențional, a pretins existența dreptului de a cerere repararea cheltuielilor suportate și primirea despăgubirilor. Or, într-adevăr a fost tras la răspundere contravențională, fiind întocmit în privința sa proces-verbal cu privire la contravenție și emisă decizie de sancționare, care în final, a fost încetat. Hotărârea judecătorească de încetare a procesului din lipsa faptei contravenției atestă acțiuni/inacțiuni ale agentului constatator, care i-au cauzat prejudiciu material și moral. Inclusiv în cazul tragerii la răspunderii contravenționale, asimilată celei penale conform jurisprudenței CtEDO, se atestă tragerea ilegală la răspundere. Astfel, prin pornirea procesului contravențional și aplicarea amenzii contravenționale de către agentul constatator al Inspectoratului General al Poliției, prin prisma prevederilor art. 13 din Legea nr. 1545/1998, prejudiciul moral și material cauzat în rezultatul tragerii ilegale la răspundere contravențională urmează a fi încasat din contul Inspectoratului General al Poliției, organul din care face parte agentul constatator care a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție și a aplicat sancțiunea contravențională sub formă de amendă. Prin tragerea ilegală la răspundere contravențională, la fel, i-au fost cauzate daune morale manifestate prin incertitudine, stare de nervozitate, urmată de

pierderea de timp, energiei, fiind angajat în câmpul muncii, i-a fost afectată onoarea și demnitatea, drepturile și libertățile. Or, fiind o persoană care a respins categoric acuzațiile aduse și care se considera nevinovată, mai mult că și ulterior fiind confirmată nevinovăția lui. Suma de 10 000 de lei pretinsă cu titlu de prejudiciu moral, care în opinia sa, este o sumă rezonabilă și proporțională, compensație bănească ce poate fi cât de cât atenua, compensa suferințele psihice și fizice cauzate, restrângerile drepturilor îngrădite și încălcate, va asigura respectarea principiului echității, or, simpla constatare a faptului dat nu poate duce la compensarea prejudiciului cauzat.

15. Reclamantul a declarat că este cert și prejudiciul material sub formă cheltuielilor de asistență juridică achitate în cadrul procesului contravențional.

16. Referitor la cheltuielile de asistență juridică în sumă de 10 000 de lei, suportate în prezenta cauză, reclamantul a declarat că acestea sunt reale, necesare, rezonabile, rezultând din volumul și complexitatea cauzei, documentarea juridică adecvată, studiarea jurisprudenței relevante naționale și internaționale, întocmirea, redactarea acțiunii, pregătirea setului de acte, înaintarea acțiunii în instanță, participarea avocatului la examinarea cauzei, cheltuielile de deplasare.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

17. Prin hotărârea din 20 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis în parte cererea de chemare în judecată depusă de Stanislav Dodon. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Dodon Stanislav suma de 14 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, suma de 13 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 10 000 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică. În rest, cerințele formulate s-au respins ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

18. La 27 aprilie 2023, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 20 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

19. La 27 aprilie 2023, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 20 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei decizii de respingere a cererii de chemare în judecată.

20. La 05 mai 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 20 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe în partea admiterii acțiunii, pronunțarea unei noi hotărâri în această parte de respingere a acțiunii ca neîntemeiată. Cu titlu secundar, a solicitat

modificarea hotărârii primei instanțe în sensul diminuării sumelor acordate cu titlu de prejudiciu material, moral și cheltuieli de asistență juridică corespunzător sumelor acordate în cauze similare de Curtea Europeană și instanțele judecătorești naționale.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

21. Prin decizia din 31 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a casat în partea pretențiilor admise hotărârea din 20 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. În această parte s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Stanislav Dodon. S-a încasat de la bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în folosul lui Stanislav Dodon prejudiciul material în sumă de 8 000 de lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. S-a încasat de la bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în folosul lui Stanislav Dodon prejudiciul moral în sumă de 7 000 de lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. S-a încasat de la bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în folosul lui Stanislav Dodon cheltuielile de judecată suportate în actuala cauză civilă, formate din plata serviciilor avocatului, în sumă de 3 000 de lei. În rest, pretențiile reclamantului privind repararea prejudiciului material și moral și cerința de compensare a cheltuielilor de judecată, s-au respins ca fiind nefondate. În rest, hotărârea din 20 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea pretențiilor respinse, s-a menținut.

22. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că fiind investită cu soluționarea cauzei în fond, prin hotărârea din 20 aprilie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată și a dispus încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Dodon Stanislav: suma de 14 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material; suma de 13 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 10000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

23. Analizând hotărârea contestată cu apel și argumentele reflectate în concluzia instanței de fond, instanța de apel a conchis că, în esență, soluția acestea în partea admiterii parțiale a pretențiilor privind repararea prejudiciului material și moral, este una corectă.

24. În același sens, instanța de apel a considerat declarative argumentele apelanților cu privire la aspectul activității Organului de Urmărire Penală, or, nu este pusă la îndoială obligația legală a procurorului, organului de urmărire penală, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală în cazul în care există o bănuială rezonabilă despre aceia că a fost săvârșită o infracțiune

sau în cazul în care au fost sesizați despre săvârșirea unei infracțiuni și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate, de altfel, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii și identificarea făptuitorului.

25. Totodată, instanța de apel urmând conceptul primei instanțe a reiterat că, potrivit art. 1, art.7, art.8, art.252 și art.254 din Codul de procedură penală, pornirea urmăririi penale și incriminarea persoanelor în comiterea unor fapte prevăzute de Codul penal urmează a fi bazată pe un echilibru just, real și efectiv între bănuială rezonabilă, bazată pe fapte și probe verosimile privind comiterea infracțiunii și îndoială rezonabilă, prin care organul de urmărire penală este ținut de lege să privească cumulul de probele administrate, ambele bănuieli fiind raportate la obligația organului de urmărire penală și a procurorilor să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei și pentru stabilirea adevărului.

26. Mai mult ca atât, este important faptul că, concluziile ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor despre vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri și că toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile codului de procedură penală, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului. La fel, una din sarcinile fundamentale a ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor, constă în obligația de a întreprinde toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului, care prezumă excluderea caracterului inchizitor al anchetei penale.

27. Instanța de apel în contextul prevederilor art. 284 alin. (1) și alin. (2), art. 23 alin. (3), art.524 din Codul de procedură penală, noțiunea de acțiuni ilicite în sensul art. 2, art.3 alin.(1) lit. a), b), c), d), e), f), alin.(2), art.6 lit. b), art.7 lit. d), art.8 alin.(2) din Legea nr. 1545/1998, a relevat că este de înțeles că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de anchetă sunt necesare condiții speciale și anume: că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii delictuale, va avea particularități în materia respectivă, prin urmare nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă și judecată atrage răspunderea statului. O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este actul de reabilitare, care și atestă admiterea erorii judiciare și prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

28. La caz, instanța de apel a reținut că prin acțiunile organelor de urmărire penală lui Stanislav Dodon i-a fost cauzat prejudiciu moral, care urmează a fi compensat în modul prevăzut de lege.

29. De altfel, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de anchetă sunt necesare condiții speciale și anume: că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii

delictuale, va avea particularități în materia respectivă, prin urmare nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă și judecată atrage răspunderea statului. O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este actul de reabilitare, care și atestă admiterea erorii judiciare și prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

30. Astfel, după cum a fost constatat supra, în perioada 15 februarie 2019 - 15 mai 2019, Stanislav Dodon s-a aflat în calitate de bănuït de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) din Codul penal (huliganism), de la 15 mai 2019 până la 31 iulie 2019 a avut calitate de învinuit, incriminându-i-se comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) din Codul penal, iar de la 17 septembrie 2019 până la 5 decembrie 2019, a avut calitate de contravenient în baza procesului-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr. 046870565. Or, prin ordonanța Procurorului în Procuratura mun. Chișinău oficiul Rîșcani - Octavian Lazarev din 31 iulie 2019, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Stanislav Dodon și clasată cauza penală din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar prin hotărârea din 05 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a declarat nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr. 046870565 din 17 septembrie 2019, cu încetarea procesului contravențional din lipsa faptei contravenției.

31. Respectiv, ca urmare a încălcărilor admise de către Organul de Urmărire Penală, reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice, retrări și nervozitate, acesta fiind limitat în libertățile fundamentale, inclusiv dreptul la siguranță, în privința lui fiind încălcat principiul de a nu fi supus răspunderii în lipsa probelor care ar demonstra vinovăția.

32. La examinarea cerinței privind compensarea prejudiciului moral, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, iar compensația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

33. În aceeași ordine de idei, instanța de apel a menționat prevederile art. 11 alin.(1), (2), (3), art. 14 alin. (1) din Legea nr.1545/1998, art. 2007 alin. (2), art. 2036 alin (1), art. 2037 din Codul civil, art. 53 alin. (2) din Constituția RM.

34. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze quantumul prejudiciului moral, conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților. Quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie

nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

35. Or, ceea ce a urmărit legiuitorul prin dispozițiile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, a fost să fie acordate despăgubiri și persoanelor a căror nevinovăție a fost stabilită la finalizarea urmăririi penale sau a procesului penal, după ce au suportat privări sau restrângeri de libertate, chiar dacă respectivele măsuri apăreau ca fiind justificate în lumina cercetărilor penale efectuate până la data adoptării lor, dar ca nefiind necesare în situația în care s-a stabilit nevinovăția persoanei urmărite penal, despăgubirile urmând a fi achitate de la Bugetul de stat.

36. Astfel, prima instanță apreciind circumstanțele care impun existența răspunderii statului pentru faptele organului de urmărire penală în raport cu Stanislav Dodon în partea cauzării prejudiciului moral și valorificând prejudiciul moral suportat de acesta, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, întemeiat a admis parțial acțiunea, însă suma încasată cu titlu de prejudiciu moral a fost una exagerată, care nu corespunde gravității situației, nefiind una corectă și echitabilă.

37. Instanța de apel a considerat că suma de 13 000 de lei, acordată de instanța de fond cu titlu de prejudiciul moral este excesivă, or echivalentul bănesc al prejudiciului moral, potrivit circumstanțelor cauzei, raportate la jurisprudența CtEDO și specificul economico-social al R. Moldova, nu poate depăși în actualul caz suma de 7 000 de lei, sumă care în conceptul său constituie o remediere întemeiată, reală și suficientă suferințelor cauzate, care constituie, de altfel, o satisfacție echitabilă în sensul Legii nr. 1545/1998. La stabilirea cuantumului despăgubirilor se impune necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie venituri nejustificative.

38. Cu referire la încasarea prejudiciului material ce reprezintă cheltuielile de asistență juridică în cadrul dosarului penal și contravențional, instanța de apel, de asemenea, a constatat corectitudinea soluției date de instanța de fond în acest sens, însă cuantumul acestuia greșit a fost stabilit de instanța de fond. Astfel, instanța de apel a remarcat faptul că, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime, iar pentru dovada lor este necesară prezentarea copiei de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți persoane juridice, lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și timpul aferent acestora. Rapoartele vor conține o descriere a acțiunilor de asistență juridică întreprins de avocat, precum evidența timpului de lucru aferent.

39. Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, pentru a face o apreciere corectă, instanța de judecată urmează să țină cont de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de

avocat, aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența, în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare, rezultatul obținut, restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei, natura și durata relației dintre avocat și client, experiența, reputația și abilitatea avocatului, justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză, dar și alți factori, la discreția instanței.

40. Astfel, instanța de apel a considerat eronată concluzia primei instanțe cu referire la încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Stanislav Dodon a sumei de 14 000 de lei cu titlu de prejudiciu material, deoarece apreciind complexitatea cauzei și volumul de muncă depus de avocat, aceasta reprezintă o sumă exagerată.

41. În aceeași ordine de idei, pornind de la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța de apel a reținut că pentru ca costurile și cheltuielile să fie incluse în suma acordată, urmează să se stabilească dacă costurile și cheltuielile au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (cauza Nilsen & Johnsen vs Norvegia). Cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Or, prin prisma practicii CtEDO, pentru dovada cheltuielilor suportate se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a documentelor justificative de executare a contractului de prestări servicii juridice astfel încât instanța să examineze obiectiv solicitarea părții, raportând la munca nemijlocită exercitată de avocat la examinarea acțiunii și aportul acestuia la examinarea cauzei.

42. La caz, deși în prima instanță în vederea demonstrării quantumului cheltuielilor de asistență juridică, reclamantul/intimat a prezentat ordinul de plată seria QL nr. 394803 din 15 februarie 2019, prin care i-a achitat avocatului Larisa David onorariul pentru prestarea serviciilor de asistență juridică în cauza penală în mărime de 10 000 de lei și ordinul de plată seria QL nr. 394817 din 02 octombrie 2019, prin care i-a achitat onorariul pentru prestarea serviciilor de asistență juridică în cauza contravențională în mărime de 4 000 de lei, instanța de apel a remarcat că la materialele cauzei nu a fost prezentat un contract de presare servicii juridice în cadrul dosarului pentru care se cere compensarea cheltuielilor, în care să fie descrise expres obligațiile părților și nici un raport al activității reprezentantului în prezentul proces.

43. Mai mult ca atât, litigiul dedus judecății nu prezintă un grad înalt de complexitate, existând o jurisprudență bine stabilită cu privire la examinarea unor asemenea litigii, probe noi nu au fost administrate. Instanța de apel ține să precizeze că o parte în proces nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată într-un quantum mai mare decât realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al acestora. Astfel în virtutea rolului său dirigiuitor, instanța de judecată are obligația să excludă încasarea nejustificată a cheltuielilor de

judecată. Din considerentele menționate, instanța de apel a ajuns la concluzia că suma de 8 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material, constituit din cheltuieli pentru achitarea serviciilor juridice în cadrul dosarului penal și a celui contravențional, este una rezonabilă și echitabilă, suma numită, constituind, la fel, prejudiciu material cauzat reclamantului drept consecință a tragerii la răspundere penală și supunerii măsurilor procesual-penale, urmează a fi achitată de la bugetul de stat. Respectiv, instanța de apel a conchis că suma echitabilă, suficientă și rezonabilă pentru compensarea cheltuielilor de judecată suportate de reclamant în cadrul procesului penal și contravențional, cu titlu de prejudiciu material, este de 8 000 de lei care și urmează a fi încasată de la bugetul de stat.

44. La fel, instanța de apel a considerat că și compensarea cheltuielilor de judecată suportate de Stanislav Dodon în actualul proces civil, formate din plata pentru serviciile avocatului, urmează a fi micșorată.

45. Redând prevederile art.94 alin.(1), art.96 din Codul de procedură civilă, instanța de apel a indicat că normele procedurale la care se face referire declară că cheltuielile pentru asistenta juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență emisă pentru clienți și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

46. În speță, reclamantul/intimat a pretins suma de 10 000 de lei drept compensare a cheltuielilor de asistență juridică suportate la judecarea prezentei cauze. În temeiul normei legale citate, instanța de apel a considerat necesar de a încasa din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în folosul lui Stanislav Dodon cheltuielile de judecată suportate în actuala cauză civilă, formate din plata pentru serviciile avocatului în sumă de 3 000 de lei, sumă care este reală, necesară și rezonabilă. Or, a ajuns la această concluzie având ca reper gradul de complexitate a cauzei, obiectul litigiului, tipul și felul pretențiilor, volumul acțiunilor și actelor întreprinse, efectuate și executate de avocat în interesul clientului său.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

47. La 25 iunie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 31 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

48. În susținerea recursului, recurentul a motivat că prin exercitarea căii de atac-recursul, ca drept constituțional (art.119 din Constituție) urmărește obținerea unei noi hotărâri, cu desăvârșită corectitudine eficacitate și

efectivitate, or, problema juridică invocată în recurs este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței. Prin admiterea recursului, casarea/modificarea deciziei instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe, se va schimba și se va consolida jurisprudența. Hotărârea instanței de fond și decizia Curții de Apel sunt arbitrare și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

49. Totodată, a invocat încălcarea esențială, aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, or, Ministerul Justiției pe această categorie de cauze nu a fost auzit; nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele de fapt și de drept importante pentru soluționarea justă a cauzei; normele de drept material și procedural au fost încălcate, aplicate și interpretate eronat; concluziile primei instanțe expuse în hotărâre și ale curții de apel expuse în decizie sunt în contradicție cu probatoriu prezentat de Ministerul Justiției și Procuratura Generală în dovadă; aprecierea probelor de către instanțele inferioare a fost arbitrară; erorile comise de către instanțele inferioare, au dus la soluționarea greșită a cauzei.

50. Recurentul a afirmat că hotărârea prime instanțe și decizia instanței de apel nu sunt explicite și înțelese, nu răspund în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate, cuprind mult text lipsit de claritate. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea trebuie să fie motivată, astfel încât justițiabilul să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție, lipsa motivării unei decizii judiciare punând în pericol dreptul la un proces echitabil.

51. Jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar, de asemenea, o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta în motivarea sa motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.

52. Recurentul a declarat că instanța de fond a ignorat probatoriul prezentat, deoarece este cert faptul că reclamantul nu poate să impute statului răspundere pecuniară în situația când a deținut doar calitatea de bănuț și învinuit și niciodată de inculpat, condamnat sau achitat, pe perioada 15 februarie 2019-31 iulie 2019, fiind scos de sub urmărire penală și clasată cauza penală din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu pornirea procesului contravențional în baza art. 354 din Codul contravențional.

53. De asemenea, a menționat că măsurile procesuale dispuse de OUP în privința lui Stanislav Dodon nu au fost neprivative de libertate, nu au fost de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție și de tratatele internaționale la care Republica Moldova, însă au fost cu necesitate și dispuse în strictă conformitate cu legislația în vigoare (art.63-64 și art. 65-66 CPP). Potrivit practicii judiciare a CtEDO este obligatoriu ca

organul de urmărire penală să efectueze un examen atent al tuturor capetelor de cerere formulată de reclamant, cererilor de probă ale părților, avînd a aprecia pertinenta acestora pentru decizia pe care el o va adopta (Hurk vs Pays-Bas din 19.04.1994), precum și că autoritățile de urmărire penală sunt obligate de a formula un ansamblu de proceduri care să nu se finalizeze numai cu audierea contradictorie a părților. În cauza Gurgurov v. Moldovei a fost reținut că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întîmplat și să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili conform legii pentru a asigura probe cu privire la incident.

54. Recurentul a declarat că în cursul scurt al procesului penal, 15 februarie 2019-31 iulie 2019, drepturile lui Stanislav Dodon au fost respectate cu strictețe de către OUP, contrariul nefiind stabilit. Respectiv, actele dispuse de OUP nu au fost anulate, în toată această perioadă 15 februarie 2019-31 iulie 2019, fiind acceptate tacit de Stanislav Dodon. Atât timp cât de către Stanislav Dodon nu a fost demonstrat prin suport probant că actele dispuse în privința lui au fost ilegale și anulate, Ministerul Justiției este convins că nu se poate vorbi de anumite ilegalități cu încasarea de prejudicii în sensul Legii nr.1545/1998. Respectiv în prezenta speță nu s-a stabilit cu certitudine că statul RM trebuie obligat să răspundă pecuniar, or, fiecare caz este aparte, și nu este clar de ce probele doveditoare ce duceau la netemeinicia cererii au fost ignorate și de ce doar anumite argumente au fost acceptate și puse la temeinicia parțială a cererii. În opinia recurentului, decizia contestată este dictată de concluzii nemotivate, or, motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, o condiție a procesului echitabil, exigență a prevederilor art.236 din Codul de procedură civilă, aplicabil conform art.6 alin.(1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Garanțiile implicite ale art. 6 § 1 includ obligația de a motiva hotărârile judecătorești (H. împotriva Belgiei, pct. 53). O decizie motivată permite părților să demonstreze că a fost audiată în mod real cauza lor. Deși o instanță internă dispune de o anumită marjă de apreciere în alegerea argumentelor și admiterea probelor, aceasta trebuie să-și justifice activitățile, precizând motivarea deciziilor sale (Suominen împotriva Finlandei, pct. 36; Carmel Saliba împotriva Maltei, pct. 79). Deși art. 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, pct. 61; Garda Ruiz împotriva Spaniei (MC), pct. 26; Jahnke și Lenoble împotriva Franței (dec.); Perez împotriva Franței (MC), pct. 81).

55. Recurentul a considerat că instanța de fond și instanța de apel nu au tratat cu maximă diligență speța, or, existența ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, aplicarea amenzii contravenționale de 300 de lei cu încetarea procesului contravențional, prin hotărârea din 05 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, nu denotă faptul că

organul de urmărire penală sau instanțele de judecată au comis abuzuri și acțiuni ilicite (ilegale). Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Clasarea reprezintă încetarea procesului penal când se constată că există o cauză legală care împiedică pornirea sau continuarea lui. Prin urmare, raportat la speță, Stanislav Dodon a fost scos de sub urmărire penală cu clasarea procesului penal, adică din 31 iulie 2019 se împiedică pornirea sau continuarea procesului penal, nefiind, în final, demonstrat caracterul ilicit al investigațiilor penale, dispuse anterior, cu intentarea procedurii contravenționale. Soluția scoaterii de sub urmărirea penală constituie încetarea urmăririi penale, de mai departe (de viitor), necontinuarea procesului penal și nu înglobează în sine anumite ilegalități anterioare, fiind lăsate deschis și aplicabile în orice moment prevederile art.287 din Codul de procedură penală (adică reluarea urmăririi penale). La fel și încetarea unui proces contravențional nu însumează ilegalități anterioare, însă neacumularea de probe necesare în dovedirea vinovăției contravenientului. Se impune a se arăta că dreptul la repararea prejudiciilor, în sensul Legii nr. 1545/1998, apare doar prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni), ceea ce, la caz, cu certitudine nu a fost demonstrat. Mai mult, Stanislav Dodon în procesul penal avînd doar calitatea de bănuit și învinuit, nu a demonstrat prin suport probatoriu și nici nu a motivat: încălcarea gravă și abuzivă a drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte; ori că consecințele acțiunilor ilicite comise sunt extrem de grave sau chiar iremediabile.

56. Conform art. 30 alin. (11) din Codul contravențional se consideră că nu a fost supus răspunderii contravenționale contravenientul: a) a cărui răspundere contravențională a fost înlăturată; b) care a executat integral sancțiunea; c) în a cărui privință procesul contravențional a încetat. Respectiv la caz procesul contravențional de aplicare a amenzii de 300 de lei a fost încetat și în acest context contravenientul Stanislav Dodon nu a fost supus răspunderii contravenționale, statul nefiind răspunzător.

57. În opinia recurentului, toate investigațiile și acțiunile întreprinse în privința lui Stanislav Dodon, la acea etapă (15 februarie 2019-31 iulie 2019 bănuit și învinuit; 17 septembrie 2019-05 decembrie 2019 contravenient) au corespuns cu respectarea tuturor drepturilor și libertăților prevăzute de Codul Penal, Codul de procedură penală, Codul contravențional în vederea constatării existenței sau inexistenței infracțiunii sau contravenției; identificării făptuitorului/contravenientului; constatării vinovăției; stabilirii altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei penale/contravenționale; stabilirii adevărului, etc. Au corespuns și garanției privind examinarea cauzei în termen rezonabil conform art. 6 CEDO. Respectiv instanțele inferioare, punând la bază argumentele factice ale

reclamantului, au neglijat rolul activ al Procuraturii într-o societate democratică, obligația organului de urmărire penală, nu au observat că ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și clasarea procesului penal reprezintă prin sine însuși o satisfacție echitabilă. Iar contravenientul Stanislav Dodon la 05 decembrie 2019 a primit satisfacție efectivă din partea instanței de judecată prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, obținând cea mai înaltă calitate a actului judecătoresc de încetare a procesului contravențional.

58. Recurentul a afirmat că instanța de apel corect a admis apelurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, modificând hotărârea primei instanțe, însă acordarea prejudiciului material de 8 000 de lei, moral de 7 000 de lei, cheltuielile de judecată suportate în actuala cauză civilă, formate din plata serviciilor avocatului, în sumă de 3 000 de lei, nu își au loc de existență și nici nu pot fi temeinice de admitere, pe fundalul circumstanțelor cauzei, probelor și contraargumentelor părților. La fel, ambele instanțe nu au dorit să audă și au ignorat în totalitate obiecțiile depuse de către pârât și intervenienții accesorii, neapreciind toate circumstanțele cauzei și probatoriul prezentat. Instanțele inferioare în mod vădit au dat apreciere arbitrară probelor, încălcând drepturile participanților la proces, care nu au fost auziți. Judecătorul fondului și ai apelului nu au auzit explicațiile verbale și nu au studiat îndeajuns probele prezentate de Ministerul Justiției, or, statul RM nu este obligat să răspundă patrimonial (pecuniar) în sumele încasate de la buget. Instanțele inferioare nu au intrat în esența cauzei, apreciind greșit și arbitrar probele, superficial și incorect solicitările cu care a fost investită. În esență, judecătorii nu au cercetat multiaspectual, complet, nepărtinitor și nemijlocit probatoriul administrat, fixând la bază argumente iluzorii, bazate pe ipoteze de ordin subiectiv, prezentate faptic de reclamant și avocatul acestuia. În contextul dat, decizia contestată conține lacune și este dictată de concluzii nemotivate. Ori, nu de puține ori, atât practica CtEDO, cât și doctrina au învederat că motivarea unei hotărâri asigură părților drepturi concrete, efective, ce implică materializare și nu doar ipotetic. Instanța de fond și instanța de apel, prin memoriul hotărârilor sale, nu oferă putere de convingere, or, aceasta trebuia temeinic motivată și să cuprindă raționamentul logico-juridic al magistratului care pronunță hotărârea. Iar nemotivarea hotărârii, în concluzie, atrage anularea acesteia, astfel încât hotărârea ulterioară să fie una legală și să cuprindă toate aspectele prevăzute de Codul de procedură civilă. Soluția adoptată de instanța de judecată, prin decizia contestată, nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei

sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

59. La fel, a notat că pentru a pretinde în special la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului pretins a fi încălcat în speță, reclamantul în cererea de chemare în judecată urma să dovedească prejudiciul moral sub aspectul existenței (care suferințe fizice sau psihice) și prin care probe, se confirmă argumentele invocate de acesta (art. 117-119 CPC), or, nerespectarea principiului probațiunii statuat la art. 118 CPC va constitui o încălcare flagrantă a prevederilor art.6 CEDO.

60. De asemenea, recurentul cu referire la jurisprudența națională privind cuantumul prejudiciului moral neacordat persoanelor ce au intentat acțiuni în ordinea Legii nr. 1545/1998, fiind respinse cerințele în mod irevocabil, a menționat cauza Chirica R. vs Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, prima instanță a respins acțiunea, iar instanța de apel a menținut hotărârea și instanța de recurs a declarat recursul inadmisibil.

61. Recurentul a opinat că faptele relatate generează casarea hotărârii/deciziei recurate, or, menținerea acesteia în condițiile enunțate ar constitui pentru apelant o îngrădire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului. Asemenea hotărâri ar putea genera o practică vicioasă cu declanșarea mecanismului de afectare gravă a bugetului statului Republica Moldova care se bucură de o economie de piață emergentă, fiind clasificată drept o țară cu venituri medii-superioare.

62. La 22 iulie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților și intervenienților accesorii copiile recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, într-o asigurare a respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (f.d.204-205).

63. La 30 iulie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.207), Inspectoratul General al Poliției a depus referință la cererea de recurs, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel, pronunțarea unei noi decizii de respingere ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată.

64. Alte referințe nu au parvenit.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

65. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au

intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

66. Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

67. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

68. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

69. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

70. Art. 433 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: f) recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

71. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 31 ianuarie 2024. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată

participanților la proces la 05 iunie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.188). Astfel, recursul este declarat în termen.

72. Din analiza prevederilor legale precitate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

73. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

74. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

75. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

76. Din analiza recursului declarat s-a invocat în final ca temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (1) lit. b), e), din Codul de procedură civilă, citate supra.

77. Argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma în vigoare la data declarării recursului, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate și prin urmare recursul este vădit neîntemeiat. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

78. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel în modul garantat de art.6§1 CEDO.

79. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432

din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului. Or, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

80. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

81. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

82. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, 11p.141, §39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

83. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova este vădit neîntemeiat și urmează a fi considerat inadmisibil.

84. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. f), art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 31 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă